

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування відділення поліції № 3
Запорізького районного управління поліції Головного
управління Національної поліції в Запорізькій області
07.02.2025**

м. Запоріжжя, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 07.02.2025 групою НПМ здійснено відвідування відділення поліції № 3 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області (далі – ВнП, відділення поліції).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Волков Михайло Валерійович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Запорізькій області (керівник групи НПМ);

Короткова Юлія Леонідівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Бізденежний Сергій Романович, представник громадської організації.

Відділення поліції розташоване за адресою: вул. Запорізька, 81, смт. Новомиколаївка, Запорізький район, Запорізька область.

Керівництво – т.в.о. начальника підполковник поліції Гордієнко Микола Миколайович.

Штатна чисельність ВнП складає: за штатом – 56; за списком – 41, з них атестований склад – 37, некомплект – 15, з них атестований склад – 13, державна служба та вільний найм – 2.

Відвідування проведено за присутності:

т.в.о. заступника начальника – начальника слідчого відділення ВнП Міненкова Ігоря Володимировича;

інспектора з дотримання прав людини ВнП старшого лейтенанта Вовк Галини Анатоліївни.

Відділення поліції розташоване в одноповерховій будівлі. При вході в будівлю розміщено вивіску з найменуванням підрозділу поліції (фото 1). У вестибюлі розміщується чергова частина та фронт-офіс (фото 2). Пропускний режим забезпечується черговим чергової частини, доступ до приміщень відділення поліції здійснюється після реєстрації у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених. У вестибюлі наявні інформаційні стенди для відвідувачів, у тому числі з інформацією про способи звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 3).

У відділенні поліції наявні дві кімнати для затриманих, проте вони не функціонують через їх невідповідність встановленим вимогам.

У ВнП ведеться відеоспостереження, проте не в усіх приміщеннях. Записи з камер відеоспостереження зберігаються 30 діб.

Кімната для прийому громадян розташована в окремій одноповерховій будівлі, доступ до якої є вільним (фото 4). Кімната оснащена меблями,

оргтехнікою та юридичною літературою (фото 5). При вході до кімнати прийому громадян розміщений графік прийому громадян керівництвом Головного управління Національної поліції України в Запорізькій області та керівництвом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції України в Запорізькій області, проте графік прийому керівництвом відділення поліції відсутній (фото 6).

Групою НПМ з'ясовано, що у відділенні поліції проводяться комісійні обстеження службових приміщень та транспортних засобів щодо виявлення заборонених предметів, які можуть бути засобами катування або неналежного поводження.

Встановлено, що працівники відділення поліції пройшли тренінги про надання домедичної допомоги та отримали відповідні сертифікати.

Під час відвідування ВнП моніторинговій групі не було забезпечено доступ до усіх приміщень відділення поліції з різних підстав, зокрема відсутності співробітників на робочих місцях.

За період 2024 року співробітниками відділення поліції затримано: за вчинення адміністративних правопорушень – 15 осіб, кримінальних проступків – 0 осіб, затриманих за підозрою у вчиненні злочину – 2 особи, за ухвалою слідчого судді – 2 особи, адміністративний арешт за постановою слідчого судді – 4 особи. Протягом січня 2025 року співробітниками відділення поліції затримано за вчинення адміністративних правопорушень – 2 особи.

Згідно з Журналом обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, на час відвідування у відділенні поліції доставлених та затриманих осіб не перебувало.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення підпункту 1 пункту 1 розділу VII Інструкції Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 (далі – Інструкція), у відділенні поліції кімнати для затриманих не використовується (фото 7). Наказом Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області від 18.04.2023 № 465 «Про забезпечення дотримання прав і свобод осіб при поміщенні (звільненні), утриманні їх у КЗ Запорізького РУП ГУНП в Запорізькій області (з урахування підпорядкованих підрозділів)» заборонено використання кімнат для затриманих для утримання осіб з 20.04.2023 до усунення недоліків, зазначених в актах обстеження кімнат затриманих.

На даний час заходів щодо відновлення функціонування та приведення умов утримання в зазначених кімнатах до вимог національних та міжнародних стандартів не вжито.

Перебування затриманих осіб у відділенні поліції без поміщення їх до кімнат тимчасового затримання може призводити до утримання їх в умовах несвободи під контролем працівників поліції у непередбачений законом спосіб, незабезпечення необхідним харчуванням, питною водою, вільним доступом до туалета тощо.

2. У порушення вимог пункту 3 Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561, підпунктів 9, 10 пункту 3 наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», у відділенні поліції не функціонує кімната для проведення слідчих дій.

Групою НПМ встановлено, що проведення процесуальних дій із затриманими та доставленими особами здійснюється в службових кабінетах відділення поліції без належної відеофіксації таких дій. Про те, що слідчі дії проводяться у службових кабінетах підтверджено самими працівниками поліції при спілкуванні з групою НПМ.

Відповідно до пункту 7 розділу VI Інструкції, з метою забезпечення прав затриманих осіб, розгляд обставин їх затримання або доставлення до територіального підрозділу поліції, опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до територіального підрозділу поліції особами проводиться в спеціально облаштованих службових приміщеннях територіального підрозділу поліції, які охоплюються системою цілодобового відеоспостереження, із забезпеченням можливості зберігання записів не менше 30 діб, з обов'язковим виведенням відеозображення в режимі онлайн на монітор чергового чергової частини. У разі тимчасової відсутності в адміністративній будівлі органу (підрозділу) поліції спеціально відведених та облаштованих службових приміщень або недостатньої їх кількості для забезпечення повноважень поліції опитування й інші процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими особами можуть проводитися в службових кабінетах поліцейських, визначених керівником органу досудового розслідування, з відеофіксацією таких дій у встановленому порядку.

У порушення вищезазначених вимог Інструкції керівництвом відділення поліції не визначено службових кабінетів поліцейських, у яких можуть проводитися процесуальні дії.

Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – Комітет) у Другій Загальній доповіді [CPT/Inf (92) 3]) наголошував, що електронні записи є додатковою гарантією недопущення жорстокого поводження із затриманими особами та надають також значні переваги самій поліції, оскільки виключають

безпідставні звинувачення у фізичних чи психологічних знущаннях. Наявність записів здійснених поліцією допитів також зменшить вірогідність навмисної відмови затриманих осіб від попередньо наданих свідчень.

3. Під час відвідування встановлено порушення ведення Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених. Зокрема встановлено, що не всі граfi журналу заповнені повним обсягом. Після складання необхідних матеріалів стосовно доставленої (запрошеної) особи поліцейський, який доставив особу до органу (підрозділу) поліції, має проставляти в графі 7 інформацію про вжиті до неї заходи. Проте у графі 7 журналу майже не зазначаються ужиті стосовно доставленої особи заходи (складено протокол, відібрано пояснення тощо). Про це свідчать записи: № 3 від 11.06.2024, № 9 від 04.08.2024, № 2 від 31.08.2024, №№ 3, 4, 5 від 15.09.2024, № 3 від 16.09.2024.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, стаття 213 Кримінального процесуального кодексу України).

4. У порушення вимог пункту 17 розділу VI Інструкції у відділенні поліції не обладнано кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, у зв'язку з чим такі побачення проводяться у службових кабінетах або у кімнаті для прийому громадян.

Відповідно до пункту 17 розділу VI Інструкції зустріч затриманого та його захисника в кімнаті для конфіденційного побачення має відбуватися під візуальним контролем уповноваженої службової особи, але в умовах, що виключають можливість передачі будь-яких сторонніх предметів, прослуховування чи підслуховування, з метою забезпечення законності під час проведення такої зустрічі та заходів безпеки. Згідно з пунктом 18 розділу VI Інструкції відеофіксація побачення здійснюється в спосіб, що унеможливорює фіксацію змісту розмови затриманого із захисником, який до нього прибув. Не допускаються підслуховування, слуховий контроль та фіксація повідомлень, переговорів чи розмов захисника і затриманого, у тому числі за допомогою технічних засобів фіксації мовленнєвої інформації (пункт 19 розділу VI Інструкції).

Службові кабінети не оснащені засобами відеофіксації, що унеможливорює візуальний контроль уповноваженої службової особи під час зустрічі затриманих осіб із захисниками з метою забезпечення законності під час проведення такої зустрічі та заходів безпеки.

5. Під час вибіркового огляду журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим, встановлені ймовірні порушення частини четвертої статті 213 КПК України, пункту другого Порядку інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою КМУ від 28.12.2011

№ 1363, а саме несвоєчасне повідомлення центру з надання безоплатної правничої допомоги (далі – центр БПД) про випадки затримання особи. Про зазначене свідчать наступні записи:

запис № 21 від 10.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] був затриманий 10.11.2024 о 12:45, а центр БПД був повідомлений о 14:12;

запис № 22 від 12.11.2024 визначає, що гр. [REDACTED] був затриманий 12.11.2024 о 13:30, а центр БПД був повідомлений о 15:45.

6. Встановлено неналежне ведення Журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим. Журнал, який ведеться у відділенні поліції, не відповідає додатку 8 до Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України. Зокрема, у журналі відсутня графа «Дата і час повторного повідомлення до центру з надання безоплатної правової допомоги про неприбуття адвоката». Крім того, у графі 3 Журналу наявні записи без зазначення часу затримання (запис № 2 від 31.01.2025), не зазначаються підстави затримання (запис № 21 від 10.11.2024, запис № 22 від 12.11.2024, запис № 2 від 31.01.2025). В графі 7 не завжди зазначається ПІБ працівника, який прийняв повідомлення (запис № 21 від 10.11.2024, № 2 від 31.01.2025).

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції про права осіб з інвалідністю, ратифікована Законом України №1767-VI від 16.12.2009, стаття 21 Конституції України).

7. Основні вимоги щодо доступності об'єктів для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення наведені у ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення» (далі – ДБН). Державні будівельні норми – обов'язкові до виконання нормативні акти, які використовуються під час проектування нових та реконструкції існуючих будівель, кварталів, мікрорайонів відповідно до їх призначення.

У відділенні поліції не забезпечено належного рівня інклюзивності і вільного доступу особам з інвалідністю та маломобільним групам населення, як того вимагають ДБН.

Так, всупереч п. 5.3.2. ДБН поверхня пандуса, при вході до відділення поліції, не є контрастною відносно суміжних горизонтальних поверхонь та відсутнє чітке маркування кольором або фактурою. Також, пандус не обладнаний двобічною огорожою з поручнями (фото 1).

Всупереч вимогам п. 8.4.2.4. ДБН сходи при вході до відділення поліції не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходинок сходового маршруту і до горизонтальних площадок сходового маршруту (фото 1, 4).

Всупереч вимогам п. 5.2.1. ДБН сходи до будівлі, в якій розташована кімната прийому громадян не дублюються пандусом, а за необхідності - іншими засобами підйому з вертикальним переміщенням або з переміщенням паралельно ухилу сходів (фото 4).

Не виявлено жодних пристосувань для осіб з вадами зору: відповідних

поручнів, покажчиків шрифтом Брайля; тактильних елементів доступності, які повинні надавати особам з порушенням зору необхідну і достатню інформацію, яка сприяє самостійній орієнтації в інфраструктурі усіх населених пунктів, у тому числі у вулично-дорожньому просторі, у житлових та громадських будівлях і спорудах.

Також, туалет яким можуть скористатись особи з інвалідністю та інші маломобільні групи населення, не в повній мірі обладнаний згідно вимог розділу 11 «Санітарно-гігієнічні вимоги» ДБН (фото 8).

Порушення права на забезпечення безпеки у відділенні поліції.

8. Групою НПМ встановлено, що тимчасове укриття у відділенні поліції не облаштовано, що є порушенням вимог Кодексу цивільного захисту України. Натомість, у випадку оголошення сигналу «Повітряна тривога!» працівники відділення поліції та відвідувачі мають покинути відділення поліції.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Головному управлінню Національної поліції в Запорізькій області:

забезпечити контроль за усуненням порушень, виявлених в ході відвідування відділення поліції;

розглянути можливість фінансування ремонтних робіт для облаштування укриття, відновлення роботи кімнат для затриманих з метою забезпечення належних умов утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства; облаштування кімнати для проведення слідчих дій та кімнати для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками, а також забезпечення належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділення поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення.

Відділенню поліції № 3 Запорізького районного управління поліції Головного управління Національної поліції в Запорізькій області:

відновити роботу кімнат для затриманих та забезпечити належні умови утримання відповідно до норм міжнародного та національного законодавства;

облаштувати у відділенні поліції кімнату для проведення слідчих дій;

облаштувати у відділенні поліції кімнату для конфіденційного побачення затриманих осіб із захисниками;

забезпечити виконання вимог частини четвертої статті 213 КПК України щодо негайного повідомлення центру з надання безоплатної правової допомоги про затримання осіб;

забезпечити належне ведення службової документації, зокрема Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, Журналу інформування центрів з надання безоплатної правничої допомоги затриманим;

вжити заходів щодо забезпечення належного рівня інклюзивності і вільного доступу до відділення поліції особам з інвалідністю та маломобільним групам населення;

облаштувати у відділенні поліції укриття відповідно до вимог законодавства у сфері цивільного захисту населення.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

Фотознімки, отримані за результатами відвідування відділення поліції.

Керівник групи НПМ

**Представник Уповноваженого Верховної
Ради України з прав людини у Запорізькій
області**

Михайло ВОЛКОВ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

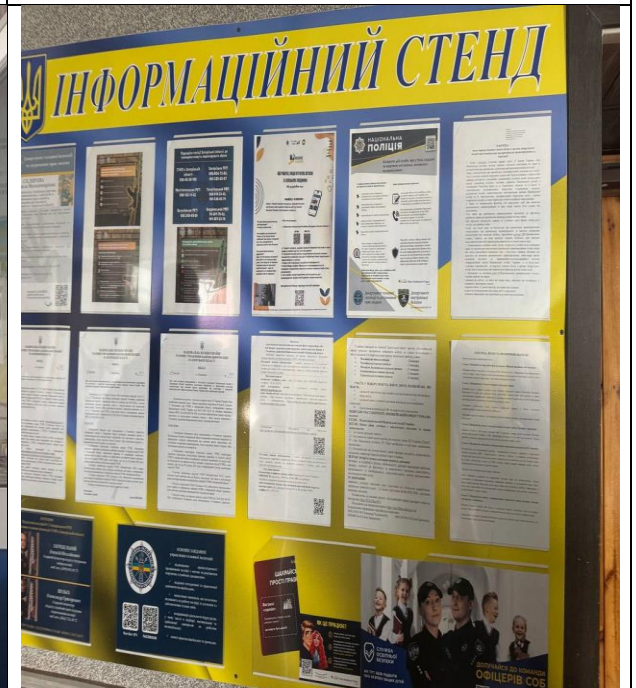

Фото 4

Фото 5

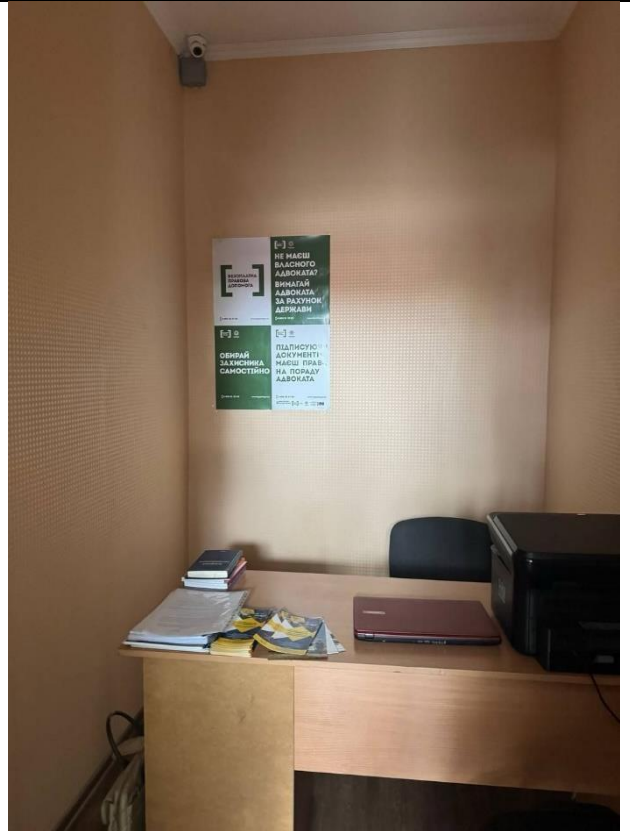

Фото 6

Фото 7

Фото 8

